

Den sidste tid

lollandkommune

Den sidste tid

Når livet er ved at ebbe ud, kan der opstå mange tanker og overvejelser både hos den døende, men også hos familien. Det er vigtigt at forstå, hvad der sker, når livsafslutningen nærmer sig. Vi i den kommunale sygepleje er til rådighed og vil informere og besvare spørgsmål.

I de sidste dage, inden døden indtræffer, svækkes kroppens funktioner for til sidst at ophøre. Her kan du læse om tegnene på, at døden er nært forestående. Der er mange forandringer i kroppen, som indtræder i de sidste timer og dage af livet, og når mennesket faktisk dør. Hver af disse kan opleves som skræmmende, hvis du ikke forstår dem.

Når døden nærmer sig, fungerer alt i kroppen gradvist langsommere. Der er ikke længere energi til at tale og heller ikke til at være vågen så længe ad gangen. Behovet for mad og drikke aftager og kan og skal ikke erstattes af ernæring og væske tilført på anden vis end det, som den døende selv kan indtage ad naturlig vej. Kunstig tilførsel af væske og ernæring kan medføre ubehag og kvalme samt væske i lungerne. Undgå at presse den døende til at spise og drikke.

Hjælp mod smerter og andre gener

Der kan være tiltagende behov for smertestillende og beroligende medicin for at lindre den døendes lidelser, men det er ikke den nødvendige medicin, men sygdommen, der afslutter livet.

Den medicinske behandling ændres ofte i slutningen af livet. Mange bliver besværet af at indtage tabletter af årsager som kvalme, opkastninger, mundtørhed, appetitløshed, træthed og manglende muskelmasse. Her bliver al unødigt medicin fjernet og man skifter over til at administrere medicinen i indsprøjtninger gennem en lille kanyle i armen. Dette kaldes en subkutan kanyle.

Den subkutane behandling giver optimale muligheder for at give god og effektiv behandling af symptomer, og dermed større mulighed for at den døende kan blive i eget hjem, hvis dette ønskes. Læge og sygeplejerske forsøger, så vidt det er muligt, at være forudseende og sørge for at medicin, som kan blive aktuel ved evt. akutte symptomer, findes i hjemmet.

Det kan være svært for den døende at give udtryk for sine behov og ønsker. Derfor kan det være trygt at høre kendte stemmer og vide, at de pårørende og personalet kender ens vaner og ønsker. Man kan som pårørende gøre noget, som den døende holder af. Det kan f.eks. være at spille lidt dæmpet musik eller at læse op af en bog. Men nogle mennesker bliver mere lydfølsomme ved livets afslutning og vil helst have ro, hvilket man skal være opmærksom på og respektere. Vær opmærksom på antallet af besøg og hvor mange, der kommer ad gangen.

Tegn på at døden er nært forestående

Det kan være vanskeligt selv for erfarne læger og sygeplejersker at forudsige, hvornår døden indtræder. Der er dog de sidste timer eller døgn nogle tegn på, at døden er nært forestående:

- Den døende sover mere og mere, og bevidstheden og sanserne kan være svækkede. De fleste mennesker bliver bevidstløse, før de dør. De sover tungt og reagerer ikke længere, når man taler til dem eller rører ved dem. Tilstanden kan vare timer eller dage.
- I timer til døgn inden døden indtræffer, kan vejrtrækningen måske være lidt raslende på grund af slim i luftvejene, som den døende ikke har kræfter til at hoste op. Den døende er bevidsthedssvækket og mærker det næppe, men det kan være ubehageligt for de pårørende at lytte til. Stillingskift og medicin kan hjælpe.
- Vejrtrækningen kan blive uregelmæssig med lange pauser for til sidst at ophøre.
- Huden kan blive bleg, og hænder og fødder kan være kølige, fugtige og eventuelt blive blåmarmorerede.
- Høre- og følesansen er formodentlig de sidste, der forsvinder. Vi ved ikke, hvad bevidstløse personer kan høre. Det kan dog virke som om, at bevidstheden kan være større end evnen til at svare. Derfor er det klogt at antage, at den bevidstløse kan høre alt, hvad du siger.

- Det er vigtigt ikke at stryge på huden det samme sted og i for lang tid ad gangen, da dette kan føles ubehageligt.
- Ikke sjældent er hjernens funktion påvirket af både dødsprocessen og den nedsatte funktion af mange andre organer fx lever og nyrer. Der kan opstå desorientering, forvirring og måske hallucinationer – "delir" kaldes det. Det er plagsomt for den døende og pinefuldt for de pårørende at være vidne til. Dette symptom kan lindres med medicin - og ro.

Døden indtræder når hjertet holder op med at slå og åndedrættet ophører. Lægen kan skrive en dødsattest, når der foreligger sikre dødstegn (muskelstivhed, blå pletter på fx øreflipper). Det varer som regel 5-6 timer før der er sikre dødstegn. Kontakt altid sygeplejersken, når døden er indtruffet. Så guider de jer i, hvad der videre skal ske.

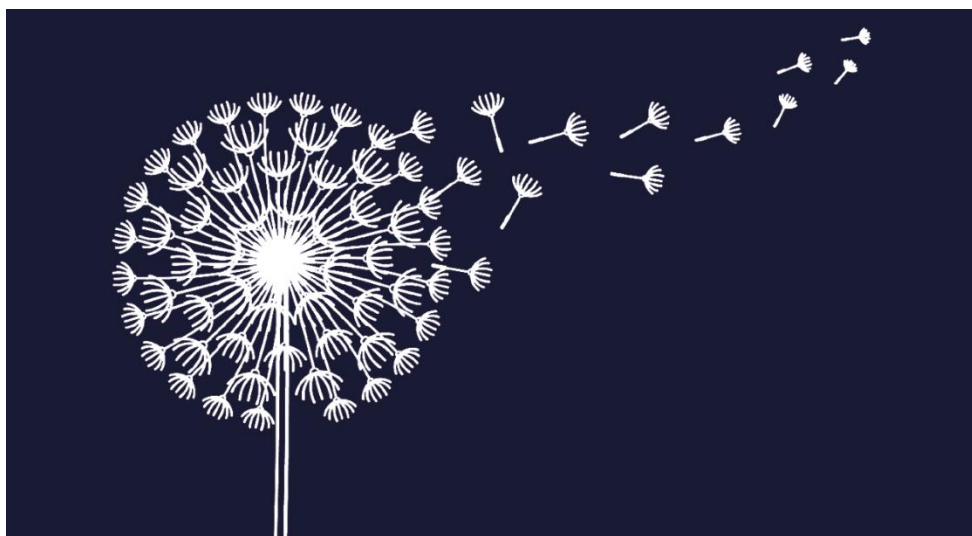
Når døden er forventet, skal der ikke kontaktes hverken 112 eller politi. Der skal i løbet af sygdomsforløbet sammen med lægen skrives dokumentation på, at der ikke skal ydes hjertelungeredning, når døden indtræffer og dette dokumenterer sygeplejersken i journalen.

Som regel er det sygeplejersken, der kontakter lægen og arrangerer tilsyn af den afdøde og udskrivelse af dødsattest.

Det er de pårørende, der sørger for kontakt til bedemand. Bedemanden kan først transportere den afdøde fra hjemmet, når der er skrevet dødsattest.

Vi hjælper også gerne med at gøre den afdøde i stand, inden bedemanden kommer. Man er som pårørende altid velkommen til at gøre dette selv, eller deltage sammen med plejepersonalet. Det kan være en god idé at have fundet det tøj frem, som den afdøde skal have på i kisten, inden døden indtræffer, så man ikke først skal tage stilling til dette, når man står i situationen.

Som pårørende tilbydes man en opfølgningssamtale med den kontaktsygeplejerske, som har fulgt jer gennem forløbet. Samtalen vil give mulighed for at få drøftet det forløb, man som pårørende har været igennem. Sygeplejersken kan ligeledes vejlede i de rådgivningsmuligheder der er, hvis man har behov for yderligere hjælp til at håndtere sorgen efter at have mistet.

Husk. Vi står altid klar til at hjælpe jer.

På vegne af den kommunale sygeplejen, Lolland Kommune

Lolland Kommune - Ældre & Sundhed

Sdr. Boulevard 84

4930 Maribo

Telefon: 54 67 77 00

Mail: aeldresektoerenofficial@lolland.dk

www.lolland.dk